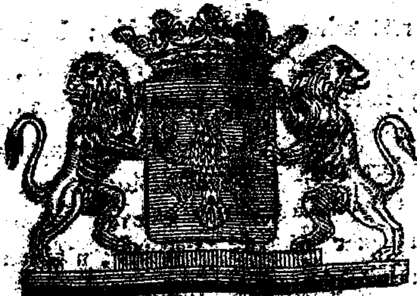
A°. 1838. N°. 28.

ARNHEMSCHE COURANT.

Zaturdag den 3 Maart.

Bij deze Courant behoort een Vervolg.

Herinneringen uit de Tweede Kamer.

Redevoering van den heer REPELAER, *over de begrootingswetten, uitgesproken den 15den December 1837.*

Zie Staats-Courant, 6 Januarij 1838.

De begrooting, welke hij afkeurde, heeft de heer REPELAER tevens afgestemd.

De heer REPELAER uit zich in de eerste plaats tegen het verminderen der opcenten, wanneer men aan al zijne verpligtingen niet kan voldoen. Z. Ed. herinnert de op de begrooting van uitgaaf voor memorie uitgetrokkene som van *f* 2,500,000, bestemd, ingevolge wettelijke bepalingen, tot aankoop en vernietiging van schuld; »die gelden zijn dus bestemd om de *gedane toezeggingen* te *vervullen* en de *verkregen regten* van de schuldeischers van den staat te handhaven." — »Zullen wij nu op dat zelfde oogenblik de lasten kunnen en mogen verminderen, op een tijdstip dat wij aan onze behoeften niet kunnen voldoen?"

De edele vertegenwoordiger maakt vervolgens eenige aanmerkingen op de toepassing van het bezuinigingstelsel:

»Het zij mij vergund met bescheidenheid te doen opmerken, dat zich weder bij sommige hoofdstukken eene neiging tot verhooging van uitgaven doet bespeuren; bij sommige zeg ik, omdat er zoodanige posten op de begrooting voorkomen, waarop eene te groote zuinigheid aanleiding tot zware rampen zou kunnen geven, als, bij voorbeeld, al wat behoort tot onderhoud van onze zee- en rivierwerken."

Zeer juist aangemerkt, meenen wij. En het is ons ook meermalen in het oog gevallen, dat de regering veel meer werk maakt van sommige personen, dan van sommige voor het algemeen hoogst gewigtige zaken. Op dijken, rivierwerken, gevangenissen, krankzinnigen-huizen, bibliotheken en dergelijke inrigtingen, wordt door de regering zoo veel mogelijk uitgespaard, om zoo veel mogelijk aan ambtenaren, of personen die men gaarne ambtenaren ziet, te kunnen toeleggen. Nooit hebben wij opheldering gekregen, waarom ons gezantschap in Zweden, louter uit Belgen bestaande, dubbel zoo veel moet kosten, als het Belgische gezantschap aldaar, eveneens uit Belgen zamengesteld. Nooit, waarom andere gezantschappen eveneens zoo hoog betaald zijn. Nooit, waarom de natie meer betalen moet, omdat onze gezant te Petersburg meer kinderen krijgt, dan de regering bij de vaststelling van het traktement schijnt berekend te hebben; en waarom eene zoodanige tegemoetkoming *alleen* gegeven wordt aan onzen gezant te Petersburg, en niet aan elken ambtenaar, die meer kinderen krijgt, dan hij bij het aanvaarden van zijnen post verwachtte. Ook hebben wij het lang onbegrijpelijk gevonden waarom sommige posten, die, om de eer of het persoonlijk belang, gaarne *voor niet* zouden worden waargenomen, worden bezoldigd. Ook zonder traktement zal men b. v. burgemeesters genoeg vinden; niet altijd juist zekere *neefjes* of *zoontjes*, maar dan toch geschikte personen. Zonder eenig tractement zal iedereen, die aanzienlijken landeigendom bezit, gaarne aan het polderbestuur deel nemen; dewijl hij persoonlijk belang er bij heeft, dat het wèl waargenomen worde. Zonder eenige noodzakelijkheid, — wij bedoelen voor het land, — worden dus aan die personen gelden betaald, die, onzes erachtens, veel nuttiger zouden kunnen worden besteed aan dijken, rivieren, wegen, gevangenissen, krankzinnigen-gestichten, enz. Maar, het is daarentegen waar, dat dijken, rivieren, wegen, gevangenissen, geene zitting hebben in de St[illegible] Generaal, in de provinciale staten, of kieskollegiën, en dus tot het al [illegible] niet aannemen der begrootingen niets kunnen afdoen, en geen oom, vader of schoonvader hebben die zich hunner aantrekt. *Il s'agit de bien voir la chose.*

RUSLAND.

St. Petersburg, 17 *Februarij.* Om onze vestingen aan de oostkust der Zwarte Zee te beveiligen tegen de pest, welke niet zelden door schepen, die uit de Nieuw-russische zeehavens in de Transkaukasische provinciën komen, aldaar dikwerf aangebragt wordt, zijn er quarantaine-inrigtingen verordend in vier plaatsen dezer kust: namelijk te Helendschick, Pizunda, Bambara en Hagra. Voor de eerste kosten derzelve is uit de rijks-schatkist de som van 42,000 roebels, en voor haar jaarlijksch onderhoud die van 3800 roebels in zilver bestemd.

Warschau, 20 *Februarij.* Volgens eene kennisgeving van den raad van administratie, mag voortaan geen der in het koningrijk Polen aangestelde ambtenaren, hetzij in openbare, hetzij in [illegible], eenig memorie regtstreeks aan den keizer rigten, maar moet iedereen zijn [illegible] geschrift inleveren aan de overheid, onder wier onmiddellijke bevelen hij staat; door welke het trapswijze tot aan den voet des troons zal worden opgezonden.

TURKIJE.

Konstantinopel, 24 *Januarij.* Nog steeds spreekt men van ophanden zijnde personeel-veranderingen in den zin van het nu met ernst aangenomen hervormingsstelsel. De voormalige gezant te Parijs, *Reschid-Bey*, schijnt de ziel dezer nieuwe beweging te zijn. Buitendien houdt zich het bestuur met hoogstgewigtige onderwerpen bezig; als daar zijn: eene schikking met *Mehemed-Ali*, de beëindiging der onderhandelingen betrekkelijk het toltarief, bepaling van den geldkoers, quarantaine-maatregelen, en verscheidene andere Europesche inrigtingen, welke gedeeltelijk, uit hoofde van de godsdienstige vooroordeelen der Turken, tot nog toe onuitvoerbaar schenen. Deze vooroordeelen te bekampen is blijkbaar het streven der regering. Men hoort, b. v., thans overal de grondstelling prediken: »Help u zelven, zoo zal God u helpen."

PRUISSEN.

Berlijn, 24 *Februarij.* Ook in het regerings-district Mariënwerder, is men in den loop des verledenen jaars bedacht geweest op de verbetering van het schoolwezen. In het geheel telde het regerings-district [illegible] einde des vorigen jaars, 1068 scholen en schoolklassen.

Coblenz, 24 *Februarij.* Volgens de laatste hier plaats gehad hebbende telling, bedraagt de bevolking te Coblenz 13,696 zielen. Daarvan zijn er 11,163 katholiek, 1802 evangelisch, en 257 joodsch. Onder dit aantal zijn de bewoners der huizen en tuinen voor de Moezelbrug, als tot de gemeente Neuendorf behoorende, niet begrepen; ook niet de vrouwen, kinderen en dienstboden der militairen.

Keulen, 26 *Februarij.* Van geloofwaardige zijde hebben wij heden het berigt ontvangen, dat het Rijnijs van Spiers af tot aan een uur dezerzijds Mannheim zich ontbonden heeft en daar onder het andere ijs doorgegaan is.

Keulen, 27. *Februarij.* Uit Worringen meldt ons een geloofwaardig berigt, van 26 Februarij: De ijsschotsen schijnen tusschen hier en Dusseldorp als rotsen vast te zitten; toen zij gisteren in beweging geraakten, geloofde men, er zou nu lucht komen, doch terstond daarna zat weder alles vast en begon de overstrooming. Behalve eene reeds vroeger voorgevallene doorbraak, heeft er eene tweede plaats gehad zeer digt bij Dormagen in de Landstraat, welke reeds 3 à 5 voet diep zijn kan en waardoor het water van de veldzijde weder in de hoofdrivier afloopt. Te Sturzelberg en Zons is de waterstand 6 voet dieper dan hier. Men vreest hier algemeen, dat het ijs van den Bovenrijn spoedig komen zal; dan zijn wij aan het grootste gevaar blootgesteld.

ENGELAND.

Londen, 26 *Februarij.* In het huis der lords van jl. Vrijdag heeft lord *Melbourne*, ter gelegenheid eener petitie, betreffende de geheime stemming, zijn gevoelen tegen die wijze van stemming te kennen gegeven. Hij drukte de hoop uit, dat, welke voorbeelden van intimidatie en omkooping er mogten hebben plaats gehad, nimmer het volk van Engeland zoude genoopt worden de geheime stemming als een hulpmiddel tegen die kwalen aan te nemen. Terzelfder tijd echter erkende hij, dat de publieke opinie meer en meer voor de ballotage was gunstig geworden. De hertog *van Wellington* merkte aan, dat sedert eenige jaren de magt en invloed van met het gouvernement in betrekking staande personen en van gezagvoerende mannen meer op de verkiezingen inwerkten, dan zulks eene eeuw vroeger het geval was geweest. Lord *Brougham* merkte ook aan, dat door het gouvernement van 1830, toen *Wellington* eerste minister was, minder officieele invloed was uitgeoefend, dan door eenig ander gouvernement waarvan hij herinnering had. Lord *Brougham* ondersteunde de geheime stemming als een wenschelijke maatregel in groote steden, ofschoon hij meende, dat die maatregel van luttel uitwerking in landbouwende districten zoude zijn. Het huis verdaagde zijne zitting tot Maandag. Voor de discussien van heden avond is echter niets aan de orde van den dag.

— De beleediging op Engelsche koopvaardijschepen in de Dardanellen door eene Russische oorlogsbrik uitgeoefend, kwam ter sprake

Palmerston zeide, dat de afgevuurde stukken geschut niet met scherp waren geladen geweest, maar dat hij twijfelde of een oorlogschip het regt had, koopvaardijschepen te dwingen, om, voor anker liggende, hunne vlag te vertoonen.

— Tijdingen uit New-York tot den 3den dezer hebben de nadere bevestigingen aangebragt van het volkomen verslaan der rebellen in Opper-Kanada.

— Uit het plan en de kosten-begrooting tot het opbouwen eener nieuwe beurs (in plaats der afgebrande Royal-exchange), welke aan het gouvernement zijn voorgelegd, blijkt, dat die opbouw, naar het best model en brandvrij, de som van 150,000 p. st. (1,800,000 guldens) zal bedragen.

Londen, 27 *Februarij*. Gisteren avond heeft lord *Maidstone*, in het lagerhuis, een voorstel gedaan, de strekking hebbende om eenige door den heer *O'Connell*, in eene voor eenige dagen alhier gehoudene volks-vereeniging, gebezigde uitdrukkingen, als laster en eerroof, ten aanzien van sommige leden van het huis, in de vervulling hunner parlementaire verpligtingen, te doen verklaren. Over dit voorstel heeft eene hevige en langdurige woordenwisseling plaats gehad, waarin de heer *O'Connell* gepoogd [illegible] Hij werd hierin door de aanhangers van het ministerie krachtdadig ondersteund; doch niettemin werd het voorstel met de geringe meerderheid van *negen* stemmen (263 tegen 254) aangenomen, over welke door het ministerie geleden nederlaag, door de tories een groot gejuich werd aangeheven. Vervolgens werd beraadslaagd over de vraag, op welke wijze de heer *O'Connell* zou moeten worden berispt, en welke straf men hem voor zijne honende gezegden zou opleggen. Men is het hieromtrent nog niet eens geworden, en de beraadslagingen zullen dienaangaande dezen avond worden voortgezet.

— De fondsen stonden heden; 3 pCt. $92\frac{5}{8}$; Ned. $2\frac{1}{2}$ pCt. $53\frac{1}{4}$; 5 pCt. $100\frac{7}{8}$; Portugal $27\frac{7}{8}$.

FRANKRIJK.

Parijs, 25 *Februarij*. De minister van oorlog heeft bij zijne laatste voordragt in de kamer der gedeputeerden, betrekkelijk de buitengewone onkosten, ter zake van het bezetten van Algérie door de fransche troepen, de noodzakelijkheid betoogd van eene aanmerkelijke vermeerdering der krijgsmagt in dat oord. Voor dit loopende jaar 1838 was er in der tijd door het ministerie eene krijgsmagt van 32000 man gevorderd geworden; doch dit bedrag is, in het verleden jaar, bij het vaststellen der begrooting, door de gedeputeerden tot 20000 man verminderd. Thans verlangt het bewind nog 16000 man meer, dan te voren, en derhalve een leger van 48000 man, met ruim 11000 paarden, [illegible] van 16 à 17 millioenen van de uitgaven, die reeds ten behoeve van de fransche bezittingen op de noordelijke kust van Africa zijn verleend geworden.

De gedeputeerden hebben heden en gisteren weder beraadslaagd over het door de pairs veranderde ontwerp op den aanleg eener ijzerbaan van Straatsburg naar Bazel, door de heeren *Köchlin*, voor eigene rekening.

— Uit Spanje verneemt men weinig bijzonders. De beide kamers der Cortes beraadslagen, zonder den stand der zaken te verbeteren. De hoop, welke men voedde, dat *Espartero*, gedurende den winter, de kern van den opstand der Carlisten in de baskische provincien zoude hebben gefnuikt, is, ondanks de aanmerkelijke krijgsmagt, daartoe onder zijne bevelen vereenigd, geenszins verwezenlijkt.

Parijs, 27 *Februarij*. Het berigt, dat in de commissie der gedeputeerden, om het voorstel van den heer *Gouin* te onderzoeken, nieuwe leden benoemd zijn, die de reductie der 5 pCt. voorstaan, heeft heden dit fonds een weinig doen dalen.

— De kamer der gedeputeerden heeft in hare zitting van gisteren de geamendeerde wet, betreffende den spoorweg van Bazel op Straatsburg, goedgestemd. Daarop heeft zij hare discussiën voortgezet over het amendement van den heer *Portalis* op de conceptwet, betreffende de regtbanken van eersten aanleg. Het amendement is aan de commissie verzonden.

— [illegible] den karnaval. Heden, [illegible] pleinen en boulevards opgevuld met nieuwsgierigen te voet, te paard en in rijtuigen, aangelokt door het groot aantal maskerades, die in alle rigtingen elkander doorkruisen. Eene zeer fraaije weêrsgesteldheid begunstigt dit zoo geheel populaire feest, en de nationale garde, door alle wijken verspreid, beijvert zich om voor het onderhouden der goede orde te waken. Tot dus verre hebben wij niet vernomen, dat dezelve ergens is gestoord geworden.

NEDERLANDEN.

's Gravenhage, 28 *Februarij*. Naar men verneemt, zullen de heeren *van Scherff* en *Rochussen*, welke in het afgeloopen jaar in commissie naar Berlijn zijn geweest, ter zake van onderhandelingen omtrent het tot stand brengen [illegible] van scheepvaart, zich andermaal met eene gelijke commissie vereerd zien, ten einde namens onze regering te onderhandelen wegens een handelstractaat met Pruissen.

— Mw. de baronnesse *Mortier*, echtgenoot van den Franschen gezant in deze residentie, heeft, door het omslaan van haar rijtuig, eene gevaarlijke kneuzing bekomen; sinds gisteren is echter het grootste gevaar geweken.

's Gravenhage, 1 *Maart*. Ten gevolge der in December jl. in de afdeelingen van de Tweede Kamer der Staten-Generaal gemaakte bedenkingen over het ontwerp van wet tot wijziging van het tarief der regten op den in-, uit- en doorvoer, is thans eene nieuwe redactie van dat ontwerp van regeringswege aan de kamer toegezonden, waarbij wordt voorgedragen de regten op den in-, uit- en doorvoer voor de na te noemen goederen te bepalen als volgt:

Assche, (haardassche). Het is den koning voorbehouden den vrijen uitvoer van haardassche toe te staan, welke in grooter hoeveelheid mogt voorhanden zijn, dan binnen 's lands kan worden verbruikt.

Blik, (onbewerkt in bladen), naar de waarde, 1 pCt. bij den invoer, $\frac{1}{2}$ pCt. bij den uitvoer en $\frac{1}{2}$ pCt. bij den doorvoer.

Koeken, (raap-, hennep- en lijnzaadkoeken), de 100 pond 50 cents bij den invoer, 5 cents bij den uitvoer en 50 cents bij den doorvoer.

Kolen, [illegible] met Nederlandsche zee- en rijnschepen de 1000 pond, *f* 1.00 bij den invoer, 10 cents bij den uitvoer en *f* 1.00 bij den doorvoer.

Krenten, met Nederlandsche schepen uit de havens van de Middellandsche zee en de Levant aangebragt, de 100 pond, vrij bij den invoer, 50 cents bij den uitvoer, en 60 cents bij den doorvoer.

Manufacturen en stoffen van zijde, ongeverwd en ongedrukt, de 100 pond *f* 40 bij den invoer, *f* 20 bij den uitvoer, en *f* 8 bij den doorvoer.

Mestspeciën, (secreet-mest of beer). Het is den koning voorbehouden, den vrijen uitvoer van secreet-mest of beer toe te staan, welke in grooter hoeveelheid mogt voorhanden zijn, dan binnen 's lands kan worden verbruikt.

Meubelen, daaronder begrepen kastenmakers- en stoelenmakerswerk, naar de waarde, 10 pCt. bij den invoer, $\frac{1}{2}$ pCt. bij den uitvoer en 1 pCt. bij den doorvoer.

Rozijnen, met Nederlandsche schepen uit de havens van de Middellandsche zee en de Levant aangebragt, de 100 pond, vrij bij den invoer, 20 cents bij den uitvoer en 40 cents bij den doorvoer.

Korent-Rozijnen, met Nederlandsche schepen, als voren, de 100 pond vrij bij den invoer, 10 cents bij den uitvoer en 25 cents bij den doorvoer.

Rijtuigen, of gedeelten van dien, naar de waarde, 10 pCt. bij den invoer, $\frac{1}{2}$ pCt. bij den uitvoer, en 1 pCt. bij den doorvoer.

Specerijen, (foelie, muskaatnoten, kruid- en moer-nagelen en kruidnagelstelen,) naar de waarde, 3 pCt. bij den invoer, $\frac{1}{2}$ pCt bij den uitvoer, en 1 pCt. bij den doorvoer.

Steen, (zink- en klipsteen, alsmede keijen,) naar de waarde, 1 pCt. bij den invoer, $\frac{1}{2}$ pCt. bij den uitvoer en 1 pCt. bij den doorvoer.

Vijgen, met Nederlandsche schepen uit de havens van de Middellandsche zee en de Levant aangebragt, de 100 pond, vrij bij den invoer, 30 cents bij den uitvoer en 50 cents bij den doorvoer.

Bij de toelichting dezer veranderingen is door de regering, nopens het hoofdpunt, de steenkolen, gevoegd geworden, dat op de wetgeving, welke gedurende ongeveer zeven jaren in werking geweest is, door de regering berekeningen en beschouwingen gegrond zijn, welke tot de overtuiging geleid hebben, dat in eenen algemeenen zin, noch voor den fabrijkant, noch voor het gewone verbruik eenig nadeel van het voorgestelde regt op den invoer te vreezen was; doch bij den wensch, waarmede de regering steeds bezield is, om alle die ontheffingen te verleenen, welke tot de algemeene welvaart eenigermate bevorderlijk kunnen zijn, bij het gewijzigde ontwerp het inkomend regt thans van *f* 1,50 tot op *f* 1,00 van de 1000 pond verminderd is, en alzoo tot die laagte gebragt, als slechts eenigermate vereenigbaar is met de belangen der inlandsche veenderijen. Wijders voert de regering, op grond van veelvuldige berekening, aan, dat, ten aanzien van alle soorten van Engelsche steenkolen, welke met betaling van den accijns ten verbruike worden geleverd, eene ontheffing zal zijn, rijzend van *f* 2,23 voor de waagkolen, *f* 3,03 voor de maatkolen en van *f* 1,20 voor de gruiskolen, alles per 1000 pond; terwijl die ontheffing, ten aanzien der fabrijkanten, zich zal bepalen tot de helft van het vroeger verschuldigde regt op den invoer, behalve de vermindering der opcenten, op dat gedeelte van den accijns, waarvoor de fabrijkanten aansprakelijk blijven. Met opzigt tot de Roerkolen, welke tegen betaling van accijns in de consumtie worden geleverd, zal eveneens eene ontheffing plaats hebben ten aanzien van de waagkolen van *f* 0,06 per 1000 pond, en van de maatkolen van *f* 0,86 voor gelijke hoeveelheid; doch alleen voor het kolengruis zal eene verhooging worden daargesteld van *f* 0,97 per 1000 pond. Voor de fabrijken echter, die uitsluitend Roerkolen bezigen, zou eene vermeerdering van lasten ontstaan, gelijk aan het thans voorgestelde regt, na aftrek, als boven, van de ontheffing der opcenten op het gedeelte van den accijns, waarvoor dezelve aansprakelijk blijven. — Reeds houden zich de afdeelingen van de Tweede Kamer met het onderzoek van dit gewijzigd ontwerp bezig.

TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

Zitting van Woensdag 28 *Februarij.*

In de bijeenkomst van de Tweede Kamer van heden heeft de heer *van Hoorn van Burch* zitting genomen.

Van wege den Koning zijn ingekomen onderscheiden voordragten, als:

1°. Een ontwerp van wet, ter voorziening in de volle rentebetaling der nationale schuld over 1838, — ten welken einde wordt voorgesteld, dat uit de geldmiddelen der Overzeesche bezittingen daartoe zal worden bijgedragen eene som van ƒ 8,400,000, bij wijze van leening, te vinden door het daarstellen eener schuld van ƒ 8,500,000, in af te geven losrenten à 5 pCt. ten laste der genoemde bezittingen, van gelijken aard en onder gelijken waarborg als die van 1837.

In de memorie van toelichting wordt aangemerkt, dat het geheel voldoen der renten van de nationale schuld eene voorname plaats bekleedt onder de genomene maatregelen, om het openbaar vertrouwen te handhaven.

2°. Een ontwerp van wet, waarbij ƒ 10,137,700 worden aangewezen, ter bestrijking van de buitengewone uitgaven van oorlog en marine, in 1838, te vinden in middelen buiten bezwaar der ingezetenen.

In de memorie van toelichting wordt aangemerkt, dat e buitengewone behoefte voor 1838 ƒ 1,226,000 minder bedraagt dan die van 1837; — dat steeds de meeste bezuiniging wordt in acht genomen, en dat geene meerdere krijgsmagt wordt bijeengehouden, dan de zekerheid van grenzen en vestingen volstrekt vereischt.

3°. Een ontwerp van wet, strekkende tot het beschikbaar stellen van een kapitaal van 30 millioen, zijnde het nog onuitgegeven gedeelte der schuld ten laste der Overzeesche bezittingen, vermeld bij art. 4 der wet van 24 April 1836, tot het erlangen der voorschotten en het goedmaken der kosten van het aanleggen van eenen ijzeren spoorweg van Amsterdam over Utrecht naar Arnhem, met een zijtak van Rotterdam; — het bedijken en droogmaken van het Haarlemmermeer, — en het aanleggen en verbeteren van andere werken van openbaar nut.

Op het voornoemde kapitaal zullen kunnen worden uitgegeven 24 millioen 5 pCt. losrenten, waarvan de renten onvoorwaardelijk door het Rijk worden gewaarborgd.

Hetzelve kapitaal zal uit de inkomsten en baten der bedoelde werken aan het amortisatie-syndicaat worden vergoed, en tot het deel, waarin hetzelve is bestand, worden teruggebragt, onder voorbehoud van al zulke maatregelen, ten behoeve van het amortisatie-syndicaat, als nader bij de wet zullen worden bepaald.

In de memorie van toelichting wordt aangemerkt, dat, ofschoon er dan al geen gebrek moge zijn aan voldoende middelen van gemeenschap, zoo te water als te land, de aanleg der ijzeren spoorwegen noodig wordt geacht, ten einde voor het vervolg zich niets te verwijten te hebben omtrent de aan te wenden middelen, om de mededinging met anderen te kunnen volhouden; dat de kosten van den weg van Amsterdam naar Arnhem op 9, die van den zijtak van Rotterdam naar Utrecht op 6 millioenen worden begroot; — dat het droogmaken van het Haarlemmer-meer als wenschelijk en nuttig mag worden beschouwd; — dat deze binnenlandsche zee jaarlijks groote kosten vordert, en verwoestingen aanrigt, welke eenmaal zoodanig kunnen worden, dat zij, indien zij al hersteld konden worden, enorme sommen zouden vereischen; — dat men in den tegenwoordigen tijd en bij de thans bestaande middelen, veilig tot deze onderneming kan overgaan, welke ruim 8 millioenen zal vorderen; — dat, zoo dit bedrag al niet geheel uit den prijs der droog te maken gronden (18000 bunders) zal kunnen worden gevonden, het ontbrekende als uitnemend wel besteed geld zal moeten worden aangemerkt, ter zake van de daardoor vermeerderde algemeene welvaart en rijkdom; — dat de verdere werken van openbaar nut, tot welke het rijk zoude medewerken, zijn: de uitbreiding der straatwegen in Vriesland en Groningen; — de voltooijing van de straatwegen in Drenthe en Noord-Braband; — de straatweg van Amsterdam naar Haarlem en van Rotterdam naar de Biesbosch, enz.

4°. Een ontwerp van wet, waarbij de verbods-bepaling, betrekkelijk de gecombineerde praktijk in genees-, heel- en verloskunde, zoo als die in de wet van 12 Maart 1818 wordt gevonden, wordt opgeheven.

Dit ontwerp bepaalt, dat de medicinae doctores, welke tevens den graad van doctor chirurgiae of doctor artis obstetriciae verkregen hebben, of die bij eene provinciale commissie van geneeskundig onderzoek, als heelmeester of vroedmeester geëxamineerd en toegelaten zijn, overal tot de vereenigde uitoefening der genees-, heel- en vroedkunst gewettigd zullen zijn; — dat deze twee laatste vakken, hoedanig ook de titel, tot derzelver afzonderlijke uitoefening verkregen, luiden moge, door elk, overal, vereenigd mogen worden uitgeoefend; — dat de medicinae doctores, welke tevens den graad van doctor artis pharmaceuticae verkregen hebben, of als apotheker bij eene provinciale commissie van geneeskundig onderzoek geëxamineerd en toegelaten zijn, gewettigd zijn, om ten platten lande, of in steden, door Z. M., ingevolge art. 6 der wet van 12 Maart 1818, met het platte land gelijk gesteld, aan hunne patienten geneesmiddelen te leveren en tevens open winkel te houden; — dat in de steden, alwaar eene plaatselijke commissie van geneeskundig toevoorzigt gevestigd is, het aan de medicinae doctores ontzegd blijft, zoowel geneesmiddelen aan hunne patienten te leveren, als gelijktijdig met de geneeskundige praktijk de artsenij-mengkunde uit te oefenen; dat het aan de medicinae doctores wordt *toegestaan*, om, op grond van het door hen als zoodanig verkregen academisch diploma, bepaaldelijk ten platten lande of in de daarmede gelijk gestelde steden, aan hunne patienten geneesmiddelen te leveren, zonder evenwel open apothekers-winkel te mogen houden.

Arnhem, 1 *Maart*. Gisteren namiddag steeg het water bij Rees tot eene hoogte van 28 voet en eenige duimen, ten gevolge waarvan de Rijndijk zoo sterk overliep, dat opkistingen niets meer konden baten. Het ijs volgde den stroom, en door de aanvallen van beiden bezweek de dijk 's avonds om half zeven uur boven de zoogenaamde Rondeweel. De stad Rees, met uitzondering van de Nieuwstad, werd spoedig door het vloedwater overstroomd, hetwelk zich nu verder ook over een gedeelte van het Rijnland zal uitbreiden en verscheidene streken van dat kwartier in watersnood brengen.

De spijksche dijk schijnt mede in een hagchelijken staat te verkeeren.

Op den Beneden-Rijn en de Waal was, volgens de jongste berigten, nog weinig of geen beweging in het ijs.

Op de Maas is het ijs in beweging.

Arnhem, 2 *Maart*. In den Rijn voor deze stad is gisteren namiddag eene kleine beweging in het ijs geweest door het toeschieten van de ijs bij het veer, doch dit is zonder verdere gevolgen gebleven, en het water is, waarschijnlijk ten gevolge der dijkbreuk boven Rees, eenigzins gevallen.

— De dijk boven Rees is op eene distantie van een half uur op drie plaatsen doorgebroken.

Het vloedwater is reeds tot Doesborgh doorgedrongen en staat hoog over den Ellekomschen overlaatsdijk.

Te Bienen zijn een aantal huizen omver gestooten.

Van Emmerik af benedenwaarts zit het ijs nog vast.

Van Bijland tot aan het Bovenspijk bevindt zich een ijsdam, die eenige ellen boven den kruin van den dijk hoog is.

— Na gedaan onderzoek is het ons aangenaam het publiek te kunnen geruststellen omtrent de ongelukken, die er ingevolge van de gladheid hebben plaats gehad, ten gevolge der duisternis, welke des avonds in sommige onzer half ontdooide, half met stukken losgehakt ijs opgehoopte straten heerscht. Dat er eenige personen gevallen mogen zijn en zich min of meer gekwetst hebben, willen wij niet tegenspreken; maar dat eene vrouw, ten gevolge van eenen gedanen val, zou zijn overleden, dat een oude man, over een stapel ijs struikelende de beenen zou gebroken hebben, dit houden wij voor zeer vergerd, indien er al iets van aan is. Evenwel wijten wij het behoud van de burgerij veel meer aan eene bijzondere zorg der Voorzienigheid, dan aan die der regering; want wij moeten erkennen, dat de verlichting onzer straten, wanneer de zon noch de maan er zich mede bemoeit, alles te wenschen overlaat.

— Door Z. M. is, tot plaatselijken kommandant van de 3de klasse te Arnhem, benoemd de majoor *W. C. W. Senn van Basel*, thans kommanderende het depôt der 9de afdeeling infanterie.

— Laatstleden Dingsdag en Woensdag den 27sten en 28sten Februarij had alhier op de concertzaal de gewone jaarlijksche tentoonstelling van de werkzaamheden der leerlingen van het Teeken- Bouw- en Doorzigtkundig Genootschap KUNSTOEFENING plaats, waarvan wij het ons tot een genoegen rekenen, in dit blad melding te mogen maken en aan eene inrigting van zoo uitgebreide nuttigheid den verschuldigden lof toe te brengen.

Immers uit deze tentoonstelling bleek wederom, en zelfs meer dan uit eenige voorgaande, hoeveel dit genootschap bijbrengt tot algemeene verbreiding van den smaak voor de schoone kunsten, tot vorming van jonge kunstenaars, wier talent zich zonder het bestaan dezer inrigting niet zou hebben kunnen ontwikkelen, en tot aankweeking van bekwame ambachtslieden en welgeoefende handwerkslieden. Hier toch worden de laatstgenoemden door een geregeld en grondig onderwijs in het theoretische en praktische der bouwkunde, bepaaldelijk door het bouwkundig handteekenen en [illegible] tot bekwame en [illegible] ambachten, met kundigheden toegerust, die zich te voren slechts enkelen met moeite en alleen door buitenlandsche studie konden verwerven. Daar men nu in dit vak over het algemeen in ons vaderland sedert een twintigtal jaren verbazende vorderingen gemaakt heeft, is het verblijdend te zien, dat daarin onze provincie geenszins ten achteren is. Ook deze tentoonstelling leverde door een aantal keurige teekeningen en bouwkundige ontwerpen daarvan een sprekend bewijs op.

Niet minder waren in het handteekenen uitnemende vorderingen gemaakt. De krachtige en tevens uitvoerige teekeningen der derde klasse, naar de schoone modellen van *Reverdin*, *Girard* en andere kunstenaars der [illegible] sche school, de fiksche behandeling van het pleister in de vierde klasse, de kundige uitvoering der teekeningen naar het naakt en gekleed levend model, met inachtneming van anatomie en juiste [illegible] in de vijfde klasse, — dit alles droeg de blijken zoo wel van den goeden smaak, vlijt der leerlingen, als van den ijver en de bekwaamheid der

Voorts bewees een aantal keurige teekeningen van figuren, landschappen, bloemen en vruchten door jonge beoefenaars en beoefenaressen der kunst, buiten het genootschap, vervaardigd, hoe algemeen en met welk een gelukkig gevolg deze schoone kunst alhier gehuldigd wordt; terwijl bovendien eenige liefhebbers, als ook meesters, door hunne ingezondene schilderijen en teekeningen het hunne hadden willen bijdragen tot opluistering dezer tentoonstelling, die voorzeker niemand van de aanzienlijke menigte bezigtigers verlaten heeft, zonder over de door deze inrigting opgeleverde vruchten in alle opzigten voldaan te zijn.

AMSTERDAM, den 1. Maart.

Beurs van 28 Februarij.

Holland. $2\frac{1}{2}$ pCt. $53\frac{5}{16}$ à $\frac{3}{8}$; 5 pCt. $101\frac{3}{8}$ à $\frac{7}{16}$; Kansbiljetten $22\frac{1}{16}$ à $\frac{1}{8}$; oud Syndikaat $94\frac{11}{16}$ à $\frac{7}{8}$; nieuw 78; Handelmaatschappij opende $180\frac{1}{2}$, steeg tot $180\frac{3}{4}$, en bleef $180\frac{1}{2}$; 5 pCt. Oost-Indië $99\frac{5}{8}$ gebleven.

Spanje. Ardoins $18\frac{1}{4}$ à $\frac{5}{16}$.

Rusland. Oude en nieuwe Russen goed prijshoudend: $105\frac{1}{2}$ en $105\frac{11}{16}$. Russen van 1831 en 1833 $97\frac{1}{2}$ à $\frac{5}{8}$; Roebels $69\frac{1}{16}$.

Oostenrijk. 5 pCt. Metalliek $102\frac{1}{2}$; dito $2\frac{1}{2}$ pCt. 59.

Brazilië 75; [illegible] $19\frac{1}{4}$ à $\frac{1}{2}$; [illegible] à $10\frac{3}{4}$; groote stukken $15\frac{5}{8}$ à $\frac{3}{4}$. In beide laatstgenoemde soorten was nog al eenige affaire.

Beurs van 1 Maart.

De financiële ontwerpen, aan de Staten-Generaal aangeboden, tot geldmaking van 5 pCt. Oost-Indië om de buitengewone oorlogs-onkosten te bestrijden, en 30 millioen, voor de Spoorwegen te creëren, heeft, op den [illegible] van alle binnenlandsche fondsen ongunstig gewerkt, zonder dat evenwel de handel bijzondere levendigheid vertoonde.

Van vreemde effekten bleven Spaansche, Russische en Oostenrijksche goed prijshoudend; Zuid-Amerikaansche onveranderd, met uitzondering der Brazilianen, welke tot stijgende prijzen in postjes aangekocht werden, zoo het schijnt voor Belgische rekening. Staatkundig nieuws was er volstrekt niets bekend.

Prijzen ten $4\frac{1}{2}$ uur.

Holland. $2\frac{1}{2}$ pCt. $53\frac{3}{16}$ à $\frac{1}{4}$; 5 pCt. $101\frac{3}{4}$ à $\frac{7}{8}$; Kansbiljetten $22\frac{5}{8}$ à $\frac{11}{16}$; oud Syndikaat $94\frac{3}{4}$ à $\frac{13}{16}$; nieuwe $77\frac{3}{4}$; aandeelen Handelmaatschappij $179\frac{5}{8}$ à $\frac{3}{4}$; 5 pCt. Oost-Indië $99\frac{3}{8}$.

Spanje. Ardoins $18\frac{1}{4}$, eenige prijs.

Rusland. Oude Russen $105\frac{1}{2}$ à $\frac{5}{8}$; nieuwe $105\frac{3}{4}$, Russen van 1831 en 1833 $97\frac{1}{2}$, met affaire; Roebels 69 à $\frac{1}{16}$.

Oostenrijk. 5 pCt. Metalliek $102\frac{1}{8}$.

Brazilië 75½ begonnen, en 76 geëindigd; *Columbia en Peru* als gisteren.

Mengelwerk.

Schikking met Belgie.

» Gaarne beken ik met den redenaar uit Holland, die zoo even gesproken heeft, dat onze toestand nog niet wanhopend is. Maar juist daarom rust op ons de verpligting, om te waken, dat niet, door onze toegevendheid, die toestand eenmaal wanhopend worde!

» Mijne overtuiging deswege schrijft mij voor, om met eerbied en bescheidenheid, maar tevens met dien ernst en met die klem, die voegt aan den post, welken ik hier bekleede, der regering toe te roepen: Keer terug van den ingeslagen weg, die ten verderve leidt! ten verderve voor u zelve; ten verderve voor het getrouwe volk, welks belangen aan u zijn toevertrouwd! ''

Deze beangstigende taal, door den heer VAN DAM VAN ISSELT tijdens de beraadslaging over de laatst aangenomene begrooting gevoerd, onlangs herlezen hebbende, vervolgden ons de treurige denkbeelden welke zij wekte, tot in den laten nacht.

Wel is waar veroorloofde ons het geweten de vertroosting, [illegible] regering het [illegible] konden wij ons het getuigenis [illegible] vertegenwoordigers, zoo veel ons mogelijk was, te hebben aangespoord om de onder schulden verzinkende natie te behoeden voor den afgrond, en den wagen van staat, kon het niet door deze, dan door andere menners, op gewenschteren weg te doen voeren; maar toch, — al ware het dan ook zoo, dat wij wezenlijk alles hadden bewerkstelligd, niets hadden verzuimd, ons menig genoegen ontzeggende, menige opoffering getroostende, menige lastering latende gevallen, — het denkbeeld van een zinkend vaderland, zoo duur gekocht door het bloed onzer vaders en broeders; en zinkende alleenlijk misschien, omdat het roer des schips voortdurend werd gelaten in gerektgeduldig en onderworpen [illegible] handen; — dat kwellend denkbeeld verdreef lang [illegible] rust.

Langzamerhand verdwenen de nevelen. Wij herkenden in Noord-Braband de vorige kwartieren. Maar nu zat weder de moeder gerust aan de beminde wieg; de vader met meer vrijheid en minder zorgen aan den vreedzamen haard. Nu keerden van de velden, niet langer onder water bedolven, de zonen in het ouderlijke huis, om, na volbragten vruchtdoenden arbeid, het vrolijke feest te vieren, den vrijgelaten dans met het onbevreesd bloeijende meisje. Geen viool was meer verboden; geen masker aan de in staat van beleg verklaarde steden met straffen ontzegd. De handel, de omgang met het naburige land stond wederom vrij, en in de vrije steden schreef weder eene vrije pen.

De millioenen, lang besteed aan voorschotten voor België, hadden nu eene andere bestemming gekregen; zij hadden ijzeren wegen gebaand naar en door het schoone Gelderland, thans in welvarende bevolking verdubbeld; maar het van handel tierende Holland, waar duizende handen werkten om der ploeg het moerassige meer te hergeven; waar ook het ijzer, niet langer als moordtuig rondgedragen, nu aan den grond gehecht, nieuwe schatten aanbragt, nieuwe welvaart teelde, nieuw genot.

De millioenen, lang met bange zuchten opgebragt voor buitengewone aanvragen tot oorlog, [illegible] voor het [illegible] der hoopvolle dochter, voor de nijvere hand van den jongdigen zoon.

De millioenen, lang achterstallig, hadden nu de dijken bevestigd, de instortende gevangenissen hersteld, de onmenschelijke dolhuizen in menschlievende krankzinnigen-gestichten hervormd, de bibliotheken aangevuld, de kunsten en wetenschappen aangemoedigd, eene gedenkzuil gezet aan de schikking der Belgische zaken.

Op deze zuil, eerbiedig beschouwd door de dankbare natie, lazen wij de namen van die trouwe vertegenwoordigers des volks, die met een krachtig NEEN den afgrond hadden gedempt. Als de verslindende draak, onder den voet van St. Joris, lag het » volharding'' huilende *status quo* verplet onder dat NEEN.

De natie juichte en streoide hun bloemen. Ook wij hieven de hand op, en — en — goede hemel! het waren maar droomen! ons omgrijnst nog immer het dreigende *status quo!* » Volharding, volharding, volharding'' Ach! bewees men er ons nog maar het *noodige* van!

De Zeeuwsche Leden.

Volgens de Staats-Courant van den 1sten Maart is er aan de vergadering der Staten-Generaal, den 28sten Februarij, mededeeling gedaan van eene missive der Zeeuwsche Leden, meldende, dat de stremming der gemeenschap hun nog belet, om aan de werkzaamheden der vergadering te komen deelnemen.

Hoe is die missive overgebragt? Indien, gelijk denkelijk, per post, waarom kon er dan een Zeeuwsch lid niet even goed door als de post? Indien per duif, waarom er dan, ter verontschuldiging der Zeeuwsche leden, geene melding van gemaakt?

De Augsburgsche Allgemeine Zeitung,

het artikel over den aartsbisschop van Keulen, (in ons nommer van 25 Januarij) geheel overnemende, voegt er bij, dat als schrijver daarvan genoemd wordt » een algemeen geacht protestantsch geestelijke, de heer DONKER CURTIUS, broeder van een lid der Staten-Generaal.''

De weleerwaarde heer DONKER CURTIUS is niet de schrijver van dat artikel.

Antwoord aan den Schrijver,

zich noemende Heemraad met een klein wit pluimpje.

(Vervolg.)

Eindelijk krijg ik dan nog een ernstig woord van UEd. (zie *Arnhemsche Courant* N°. 24). Om niet te lang te zijn, zullen wij den zin van dit ernstige woord kort voordragen. Ik heb — zegt gij — als poldermeester eenen eed gedaan, dat ik de belangen van het polder-distrikt zal behartigen en mij daarin gedragen overeenkomstig 'slandswetten en het reglement — art. 148 —; die eed was ongedwongen; zoo ik nu tegen het polder-reglement wilde schrijven, had ik niet moeten zweren, maar voor mijn' post bedanken.

Wij komen, mijnheer de heemraad, nog al in [illegible], gij keurt zelfs nog meer in het reglement af dan ik: het was mij dus aangenaam met UEd. kennis gemaakt te hebben, — maar in de vorenstaande periode verschillen wij veel van elkander in denkbeelden.

Dat ik den eed voor al te gewigtig houdt, om denzelven in gewone zaken, dus bij het aanvaarden van [illegible] niets beduidende poldermeesters-postjes — waar men lang eigenbelang zelfs gedreven wordt, om dien post goed waar te nemen, te gebruiken, hebt gij uit mijn stukje in N°. 20 der *Arnhemsche Courant* kunnen zien. Maar ik heb niet geweten, dat men, dit reglement bezwerende, er de gebreken niet van mogt aanwijzen. Waarom wijst gij ze er dan in aan, en zegt zelfs, dat er veel in voorkomt, strijdig met verkregen regten, strijdig met de beginselen van eigendomsregt? Het ziet er dan, volgens dit gevoelen, allerbitterst uit:

Zie verder het Vervolg.

Vervolg van de

ARNHEMSCHE COURANT,

Van Zaturdag den 3 Maart 1838.

[Ie]mand die een' post bekleedt of gezworen heeft moet zwijgen als een mof!

Ik heb gezworen, en ofschoon ik dien eed voor dit postje onnoodig acht en beleedigend voor een' Nederlander, zal ik de belangen van onzen polder *overeenkomstig het reglement en 's lands wetten* getrouw nakomen. Ik heb zelfs nu reeds met mijn confratertje meer gedaan, want ofschoon er nog geen heemraad op onzen dijk is geweest, om denzelven op te nemen en ons orders te geven, ja, ofschoon wij zelfs niet weten aan wien dezen post bij ons is opgedragen, hebben wij alles bezorgd, niet alleen noodhout en dat ons opgegeven was, maar ook mest en andere specie; niet omdat wij ons vermeten, ons boven hem te verheffen en eigendunkelijk te handelen, maar omdat wij vreesden, dat, als de heer heemraad of nood-heemraad [illegible] nog komen, het dan te laat zou zijn, om alles spoedig genoeg naar den dijk te brengen. Het zal dan zeker vergeten zijn in het formulier van den eed te zetten, dat wij ook ons gevoelen [illegible] over mogen zeggen. — Had er dit ingestaan, dan had ik voorzeker voor mijn post bedankt, en niet gezworen; maar nu zal ik, zoo lang er nog vrijheid van denken en spreken in ons land bestaat, ook over het polder-reglement mijn gevoelen zeggen, in de hoop, dat er mij velen zullen volgen, opdat hierdoor, over eenige jaren, zoo het mogelijk is, eens een *goed* polder-reglement worde geboren. Ik heb gezegd, dat een eed voor poldermeesters onnoodig was; doch nu hij er van gevorderd werd, men dan vooral van de dijkwachters eenen eed moest vergen, en wel, omdat deze lieden veelal uit een' geringeren stand zijn: ja dat er zelfs onder loopen, die er belang bij hebben, dat de dijk doorbreekt, omdat zij dan uit de liefdegiften eene betere woning krijgen. Dit is niet, gelijk gij zegt, opruijen of verkeerde voorstellingen aan onkundigen geven. Neen, dit [illegible] in het nieuwe [illegible] het moest er in staan [illegible] die er belang bij hebben, dat de [illegible] behouden blijven en weinig van onderhoud kosten, laat zweren [illegible] waarom laat men dan hen, die er soms belang bij hebben dat zij doorbreken, ook niet zweren?

Het doet mij wijders genoegen, dat gij zoo hoog wegloopt met de braafheid van die dijkwachters, die zoo dikwijls goeden wil en moed betoond hebben zonder rotting of vloeken. Ik heb wel eens gehoord, dat ze gingen loopen, als er slechts een weinig water door een mollengat liep, zoodat het dreigen met den rotting van den poldermeester meer dan uw gevoelen overeenkomt met artikel 190, § 2, 4 en 6 van het polder-reglement, waar zij zelfs met gevangenis worden gedreigd.

De staten van Gelderland hebben er dus anders over gedacht. — Ik geloof nog, dat mijn eed beter zou wezen, daar de meer onbeschaafde arme lieden — welke doorgaans de dijkwachten uitmaken —, hiervoor meer eerbied en vrees hebben, dan voor drie of vijf dagen gevangenisstraf, dewijl zij in de gevangenis den kost voor het eten hebben, die hen des winters dikwijls ontbreekt.

UEd. denkt, dat de dijkstoelen de dijkwachten *mogen* betalen; dit geloof ik volstrekt niet, want dan zouden zij bij *non-comparitie*, of *desobedientie*, niet met gevangenis worden gestraft, daar men toch voor geld *altijd* volk kan krijgen: en die men betaalt, behoeft men niet te dreigen of te straffen.

Wat het woord *dijkrot* betreft, UEd. meent dat ik geen goed Hollandsch versta. UEd. heeft gelijk, want in mijne jeugd leerde men onze moedertaal niet zoo goed als tegenwoordig. Ik ben op het woord rot- [illegible] verbonden het denkbeeld [illegible] volgens SIEGENBEEK, *rot* en *rat* hetzelfde is, zoo [illegible] van *rotten* of *ratten*, gelijk men zegt waterrotten, huisrotten enz. of, zoo als men, tijdens de overheersching der Franschen, de commiesen kelderratten of -rotten noemde; doch volgens de *Woordenschat* van L. MEIJER, gedrukt in 1698, is *rotte* (zie pag. 717) een verouderd woord, en beteekent dan *orde*, *rije*, *rijgh*, *verghadering*, *gheselschap*. SIEGENBEEK noemt ook *rot*, *menigte;* doch dit komt mij niet geschikt voor, omdat het aanleiding tot verwarring geeft, gelijk mij nu zelf is gebleken.

Nu geloof ik, dat ik uw tegenschrift genoegzaam beantwoord heb, en dat wij nog al wel overeenkomen: dat wij in een paar dingen verschillen doet er niets toe, dit geeft wrijving, en *goede* Gelderschen nemen elkander niets kwalijk; zij meenen het wel met alles wat regt, eerlijk en trouw is, zijn vooral op eene redelijke vrijheid gezet, ontzien elkanders regten en eigendommen, beminnen en beleven gaarne de wetten, als zij op regt en billijkheid gegrond zijn, en bovenal eeren zij den koning. Doch iets zou ik nog vergeten: UEd. wil, dat ik niet meer zoo veel langs den dijk moet loopen, maar te huis studeren in het polder-reglement. In het begin van uw tegenschrift word ik ook al tot studie aangemaand, doch ik geloof niet dat die raad aan een poldermeestertje goed is, vooral niet in den mond van een' heemraad; de studie in het polder-reglement is geheel doelloos, want er staat weinig in, dat betrekking op het werk van een' poldermeester heeft; dit is dus gemakkelijk te leeren of na te zien: een gedeelte is voor ons onbegrijpelijk, een ander gedeelte bevat niets dan boeten en gevangenisstraf [illegible] tabellen voor de ontvangers en deurwaarders; — en [illegible] studie betreft, ik houde het voor beter, dat allen, die voor het behoud van dijken en sluizen moeten waken, veel praktijk dienen te bezitten, en die kan men het best leeren, als men kribbazen of knappe werklieden daaraan ziet arbeiden. Zoo herinner ik mij nog — om een paar staaltjes tot staving van mijn gevoelen bij te brengen — dat in 1809 de koning van Holland een' ingenieur zond, om directie te voeren bij het leggen van eenen nieuwen voet aan een gedeelte schaardijk; dat, toen er een groot gedeelte houts verwerkt was, een der gewone werklieden zeide: „het was 's morgens te acht of negen ure — zoo heb ik nog nooit moeten werken, en ik wed om een bakje jenever, dat van dezen middag ten vier ure alles gaat drijven." De ingenieur, — een bekwaam man van studie — was daarover natuurlijk zeer kwaad; te meer omdat hij er al gedurig over had hooren morren en wel door gewoon werkvolk. En wat gebeurt er? De arbeider had het niet volkomen geraden, want om één uur was reeds alles weg. — Daarna werd dit zelfde werk door eenen gewonen kribbaas — een man zonder studie — gedaan, zonder moeite, zonder bezwaar en wel met minder kosten, in zeer korten tijd. Zoo iets moet er verleden jaar of voor twee jaren ook te Arnhem met eene sluis zijn voorgevallen; hiervan weet ik echter de bijzonderheden niet genoeg, [illegible] Ik schrijf dit [illegible] is, om langs de dijken te loopen; men behoeft daarom zelf geen krib- of sluiswerk te verrigten; maar gij zoudt niet gelooven, mijnheer de heemraad, hoe goed het is, dat men daarvan veel verstaat: dan kan men zien of het werk goed gedaan wordt.

Gij hebt mij, mijnheer de heemraad, studie in huis aangeraden; — gedoog dat ik een poldermeestertje studie op de dijken aanraadt, tenzij UE. te ver van de dijken mogt wonen, want dan zoude het nadeelig voor uwe studien in huis kunnen zijn: laat dan liever een nood-heemraad aanrukken.

En hiermede noem mij, als van ouds, met de meeste achting,

Het poldermeestertje van de derde klasse,
D.... 24. *Februarij* 1838. *met eene haneveer op zijne muts.*

(Wij zijn verzocht het volgende te plaatsen.)

Nog eene kleinigheid.

Men zal met mij willen toestemmen, dat elk ambtenaar gehouden is, zijnen post waar te nemen, en vooral dan wanneer het gewigtigste van zijne werkzaamheden plaats vindt. — Benoemt men nu ambtenaren, die men weet, dat hunne betrekking niet altijd kunnen vervullen, en gaat men andere voorbij, die, en meerdere kennis van zaken, en meerdere aanspraak op diergelijke betrekking hadden, en bij nacht en dag altijd die betrekking konden waarnemen, — dan vraag ik hoedanig men zulk eene handeling noemt? — en dit heeft veel plaats gehad bij de benoeming van de leden der dijkstoelen. In het gesprek, gehouden in eene boeren-schuit, voorkomende in eene vorige [illegible] enkel heemraad [illegible] len. — Het nieuwe reglement geeft hem zijne vrijheid daartoe, maar waarom dergelijke artikelen, als 15 en 98, in hetzelve opgenomen? (zoude misschien hiervoor eene bijzondere reden zijn?) Waarom er niet een artikel in geplaatst, hetwelk inhield, dat elk heemraad, zoolang de wachten werden betrokken en het ijs nog vastzat, en in andere omstandigheden van gevaar, dag en nacht op zijn post moest zijn, en daarbij eigenaar van 25 in plaats van 12 bunders moest wezen. Wat is hier tegen in te brengen? — Of heeft men misschien gedacht, dat het personeel niet goed zoude zijn, wanneer hetzelve bestond uit menschen, zoo als sommige der benoemde buitengewone heemraden, die langs den dijk loopen en wonen, en bij eene doorbraak duizenden, ja, wat meer is, alles kunnen verliezen; die daarbij eene gegoedheid van 50 à 80 bunders, en zelfs sommigen meer kunnen opgeven; die daarvan de polder- en dijklasten betalen, welke den ook strekken tot betaling der traktementen van de leden des stoels: — die verder, in tijd van nood, beter eenen rijsbos kunnen [illegible] ter plaatse waar hij met nut kan worden gebruikt, dan [illegible]

landsche taal te schrijven, en zijne onderhoorigen niet alleen kan bevelen, maar ook aantoonen hoe er moet gewerkt worden; die daarenboven in de onmogelijkheid zijn eene andere betrekking met meer vrucht waar te kunnen nemen, en toch ook gaarne iets uit de ruif van de polder-begrooting zouden willen peuzelen, en wel met reden, omdat zij degenen zijn, door wie dezelve wordt gevuld; — dat men een personeel, uit zoodanige lieden bestaande, niet heeft gewild, moet men, de gedane benoemingen in aanmerking nemende, vooronderstellen, daar de nieuw gekozene leden meerendeels stedelingen zijn, en daarbij nog alle nagenoeg in de eene of andere betrekking zijn geplaatst; — en dit is waarheid, maar of het billijk is, daarover laat ik een ieder oordeelen. Misschien is er voor de landbewoners nog eenige kans, — de heemraad met het klein wit pluimpje (waarschijnlijk nieuw) is van meening, dat de ingezetenen op hunne gegronde aanmerkingen, rekende eenige artikelen des nieuwen reglements, eenen gunstigen uitslag zullen verkrijgen. — Ik raad dus alle geërfden, met eenige bekwaamheid voorzien en daarbij groote landeigenaars zijnde, om eerbiedig te verzoeken, dat het door mij verlangde of een dergelijk artikel worde aangenomen.

(*Derde Artikel.*)

Als wij ons zelven bedriegen ten opzigte der krankzinnigen, wat regt hebben wij, ons wijzer te noemen dan zij zijn. Wij spreken nu over de verstandelijke begaafdheden der krankzinnigen, na in ons vorige artikel hun gevoel voor het goede, ware en schoone te hebben aangewezen.

De pater SCAMBERI verbeeldde zich, dat hij kardinaal was. Een persoon, die hem bezocht, trachtte hem door redenering van dit denkbeeld af te brengen. Maar de pater antwoordde hem het volgende: »Gij houdt mij voor gek, of gij houdt mij niet voor gek. In het laatste geval doet gij dwaas, mij op dezen toon aan te spreken. In het eerste geval houde ik u voor veel gekker dan ik zelf ben, omdat gij meent mij door bloote toespraak van mijnen waan te zullen genezen. (Zie FRIEDREICH, *Allgem. Diagnostik der psychischen Krankheiten.*)

Een ander zeer gevat antwoord wordt verhaald van een krankzinnig meisje. Een geneesheer zag haar sterk in de oogen. »Waarom doet gij dat?" vroeg zij. »Ik," zeide de geneesheer, »bewonder uwen schoonen grooten oogappel." »Wat beteekent deze?" vroeg zij verder. »Eene groote ziel," antwoordde de geneesheer. »Dan heeft een kalf," hernam zij, »ook eene groote ziel." (Zie REIL, *Rhapsodiën.*)

PINEL verlangde van eenen waanzinnige, midden in eenen aanval van overspanning, een brief te schrijven; het geschiedde, en de brief was vol zin en verstand. (Zie FRIEDREICH, *t. a. p.* bl. 41.)

Een ander was in den waan, dat zijn vijand hem heimelijk naar het leven stond. Wanneer men nu tegen dien waan het een en ander inbragt, verdedigde deze krankzinnige zijne meening zoo grondig, dat men, ofschoon van de dwaling dezes mans overtuigd, geene redenen daartegen kon aanvoeren.

Men zag ook eenige geestvermogens zich buitengewoon ontwikkelen gedurende den staat van krankzinnigheid. »Zoo ontstond (zegt FRIEDREICH) welsprekendheid, muzijk, dicht- en schilderkunst bij krankzinnigen."

De geneesheer RUSH behandelde eene waanzinnige, welke liederen, die zij zelve componeerde, zeer schoon zong, terwijl zij vroeger, in gezonde dagen, nimmer eenig bijzonder talent voor dicht- of zangkunst had aan den dag gelegd. (Zie RUSH, *medical inquiries and observations on the diseases of the mind; — Philadelphia.*)

PERFECT verhaalt van een krankzinnig meisje, dat in zeer goede verzen sprak. En VAN SWIETEN, de beroemste hollandsche geneesheer van zijnen tijd, deelt de geschiedenis mede van eene vrouw, welke in haren waanzin altijd in verzen sprak, en eene bewonderenswaardige vlugheid in den versbouw had erlangd. (Zie *Comment. in Boerhav. Aphorism. t. III p.* 530.)

PINEL zegt, dat hij somtijds met genoegen was blijven staan voor de cel van eenen krankzinnigen geleerde, die gedurende zijnen aanval [illegible] de gebeurtenissen der revolutie, [illegible] waardigheid [illegible] helderdenkend en wel [illegible] wenschten.

Een ander voorbeeld leert ons, hoe het geheugen ook in den staat van waanzin kan voortwerken. Iemand, die van krankzinnigheid was genezen, had zijnen toestand en zijne gewaarwordingen, die hij als krankzinnige had ondervonden, geheel in het geheugen behouden. Deze heeft, hersteld zijnde, opgeteekend, hoe hij zich als krankzinnige gevoelde. Hij verhaalt onder anderen het volgende: »Ik verwachtte mijne aanvallen met ongeduld; zij duurden tien tot twaalf uur, en ik genoot, gedurende dezelve, eene soort van zaligheid. Alles scheen mij gemakkelijk toe; geen hinderpaal belemmerde mij, noch in de theorie, noch in de uitvoering. Mijn geheugen werd [illegible] volkomen. Ik herinnerde mij stukken uit de werken van latijnsche [illegible], en terwijl het mij anders gewoonlijk zeer veel moeite kostte om verzen te maken en het rijm te vinden, schreef ik nu even gemakkelijk in verzen als in proza. Ik was vlug en vindingrijk in allerhande hulpmiddelen.

De geneesheer BIRD, (die geplaatst is aan een groot krankzinnigenhuis in Duitschland, Sonnenstein genaamd, dat ongeveer 300 lijders bevat, en met vele landerijen, tuinen en wandelingen is omringd), heeft thans nog eenen krankzinnigen in behandeling, die meent dat hij God-zelf is. Deze man zegt, dat hij niet naar de kerk wil gaan, omdat hij zich-zelf niet wil aanbidden. Als men hem zeide, dat een ander beweerde God te zijn, antwoordde hij, dat er immers maar één God was, en omdat *hij* nu God was, een ander onmogelijk ook God kon zijn. Dr. BIRD vroeg hem eens, waar hij gestaan had toen hij de wereld schiep. Hij antwoordde: »Ik stond toen in die ledige ruimte waarin nu de wereld is.

Nog een voorbeeld moet ik hier bij voegen:

Een goudsmid, die meende dat men hem eens anders hoofd in plaats van het zijne had opgezet, kwam tevens op het denkbeeld van een *perpetuum mobile* te willen vervaardigen. Hij liet zijne instrumenten komen en begaf zich met groote inspanning aan het werk. Hij vond nu wel het *perpetuum mobile* niet uit, maar hij bragt toch verscheidene werktuigen voor den dag, welke niet anders dan door de diepzinnigste onderzoekingen en vergelijkingen konden worden uitgevonden.

Volgens verhaal van KNIGHT vond een krankzinnige, gedurende zijnen waanzin, verscheidene goed doordachte en zamengestelde positiën in het schaakspel uit. (Zie KNIGHT *Observations on the causes, symptoms and treatment of derangement of the mind. London* 1827.)

En werkt dan de ziel niet gedurende den waanzin? Ontwikkelt zij geene nieuwe krachten en talenten? — Zonder twijfel wordt de ontwikkeling des geestes, door dezen ziektetoestand *gewijzigd*; de geest gaat *sterker*, *zwakker* of *anders* voort. Zoo zij niet naar *alle* rigtingen zich ontwikkelen kan, dan ontwikkelt zij zich naar *eene* rigting des te sterker.

Hier leiden ons geene bloote bespiegelingen en onderstellingen, geene droomende droomen, of uit de lucht gegrepene stellingen. Wij trachten door waarneming, door daadzaken en daarop gebouwde redenering, tot het wezen der zaak door te dringen. Wij roepen niet anders in, dan zuivere waarheidsliefde, welke geene vooringenomenheid kent, maar met hare resultaten vragend tot de natuur zich wendt, van haar en van *haar alléén* het antwoord afwachtende en dan, maar ook *dan alléén* HARE waarheid vaststellende.

De geest des menschen gaat altijd voort zich te ontwikkelen, zoo lang het werktuig, waardoor zij de stof tot die ontwikkeling ontvangen moet, nog niet geheel is vernield. En wanneer zij belet wordt om een of eenige harer vermogens te doen werken, dan wordt alle kracht naar een ander der geestvermogens gewend, en dit dan tot eene hoogte gebragt, welke bij gezonden zeldzaam wordt waargenomen. Maar daarenboven, als de krankzinnige zich niet uitdrukt of uitdrukken kan, of *anders* uitdrukt dan hij wilde, als het denkbeeld wel duidelijk in zijne ziel is, maar met verkeerde woorden voor den dag komt, zoo als ik dat voor eenigen tijd waarnam bij een persoon, die door beroerte was aangedaan, — wie zal het ons *dan* zeggen wat er in zijne ziel omgaat.

Daarom vraag ik nog altijd hulp en medewerking van iederen verstandigen menschenvriend.

Dr. SCHELTEMA.

Aan de Redactie.

Krankzinnigen.

A. BIJKER, bakenmeester te Druten, wiens vaderlijk hart zoo veel smart ondervond bij den plotselingen dood van zijnen, aan krankzinnige razernij onderhevigen zoon, wien hij eene ware, vaderlijke toegenegenheid toedroeg, heeft de vermeerdering zijner smart, op de bitterste wijze, moeten ontwaren, toen blinde vooringenomenheid den reeds bedrukten vader nog eene nieuwe zielswonde toebragt, door hem, nog voor dat de onderzoekende geregtigheid uitspraak deed, reeds aan openbare verachting [illegible] te geven!

Dit heeft de heer burgemeester [illegible], door, in uw geacht dagblad, den [illegible] afsterven van zijnen zoon nog treurenden, [illegible] overdreven jammerend proces-verbaal in regten [illegible] onlangs openlijk aan de kaak te stellen, als eenen [illegible] bemiddelden en toch onwilligen vader, om het [illegible] diep ongelukkigen zoon te helpen verzachten, door hem te plaatsen in een zinnelooshuis te 's Hertogenbosch, zoo als de voornoemde burgemeester dat gesticht voor krankzinnigen aanduidt.

De beschuldigde vertrouwt derhalve, dat uw achtingswaardig blad, hetwelk in alles, *voor allen*, *regt en billijkheid* gaarne voorstaat, ook eenige regels tot verdediging van onschuld bij het zedelijk maar misleid publiek van Oud-Nederland zal gelieven op te nemen.

De punten van openbare beschuldiging, door den voornoemden burgemeester in uw geacht dagblad voorgedragen, blijken, hoofdzakelijk, hier op neer te komen:

I. Het *allerjammerlijkst* omkomen van den krankzinnigen zoon van den voornoemden bakenmeester A. RIJKEN, bij gelegenheid der laatste buitengewone winterkoude. — En

II. De onwil van den bemiddelden vader des omgekomenen, om zijnen zoon in een krankzinnigenhuis te 's Hertogenbosch te plaatsen.

De beschuldigde beroept zich, tot kort betoog zijner onschuld, op denzelfden toetssteen van waarheid, welken zijn beschuldiger hier heeft aangewezen; namelijk: het gezond verstand van elk onpartijdig beoordeelaar van dat geval; — dat gezond verstand vordert van den openbaren beschuldiger *de bewijzen van schuld*. — Voor het eerste hoofdpunt, het allerjammerlijkst omkomen van den *doodgevroren* krankzinnige, ziet men geene de minste schaduw van eenig bewijs door den beschuldiger aanvoeren. — Deze ijsselijkheid wordt maar verondersteld waar te zijn; welligt, volgens den bekenden regel der strafregtspleging in de middeleeuwen, dat, hoe zwaarder de beschuldiging is, des te oppervlakkiger de bewijzen behooren te zijn! Om nu over deze veronderstelde doodvriezing, met eenigen grond, onpartijdig te kunnen oordeelen, behoort het verstandig publiek vooraf bekend te zijn met de geschiedkundig ware toedragt der zaak. Het publiek wete dan, dat de vader van den krankzinnigen zich, bij het akelig tooneel van den ijzingwekkenden toestand zijns razend krankzinnigen zoons, hetwelk hij bijna dagelijks aanschouwde, [illegible] te troosten met de hoop, van de beterschap van zijnen diep ongelukkigen zoon te bespoedigen door *eigen verzorging*; opregte vaderliefde was dus, blijkbaar, de eerste, zuivere beweeggrond van het verblijf des krankzinnige in het vaderlijk huis, waar eene best mogelijke bewaarplaats voor den ongelukkige was ingerigt. Met dit liefderijk denkbeeld stemden ook de vrouw en de schoonmoeder des krankzinnigen in. Op last, en dus met voorwetenschap van den plaatselijken burgemeester, werd de krankzinnige bewaard, die zeer gevaarlijk was. — Geheel Druten wist, en dus ook de burgemeester, dat die bewaring in het vaderlijk huis plaats had. Ongeveer twee jaren, moest de ongelukkige tot beveiliging van zich zelven en der burgermaatschappij daar opgesloten zitten; maar de Drutensche burgervader heeft, gedurende al dien tijd, volgens zijne eigen bekentenis, *niet eenmaal* het verblijf van dezen ongelukkige, over wiens lot hij thans, als beschuldiger, zoo overluid jammert, komen bezoeken! Treffend bewijs van zijn eigen onbeperkt vertrouwen in het edel karakter des vaders! [illegible] krankzinnige werd [illegible] door dezen, thans [illegible] belasterden, en mishandelden vader, maar meestal door twee in zijn ongeluk hartelijk deelnemende zusters, die de vaderlijke huishouding helpen besturen, met liefdevolle trouw opgepast. Bij de toenemende winterkoude, op den 7den Januarij ll., nam ook de zorg toe voor dezen medelijdenswaardigen ongelukkige, die, door krankzinnige razernij verwilderd, niet alleen de gave van verstand, maar zelfs het natuurlijk instinct tot zelfbehoud, het kenmerk van redelooze dieren, verloren had! Daarom beproefde men reeds op den 9den Januarij ll. den krankzinnige, in een verwarmd vertrek, tijdelijk te verkwikken; maar hij stelde zich te weer tegen den maatregel van voorzorg, volgens welken hij, als hoogst gevaarlijk, vooraf behoorde gebonden te worden.

De verwarming, die wegens de plaatselijke gesteldheid met geenen kagchel duurzaam kon geschieden, werd daarenboven om deze reden den vader afgeraden, als zullende den krankzinnige, bij welken men thans toch eene buitengewone levenswarmte, of liever hitte waarnam, nog gevoeliger voor koude maken. Men kwam derhalve tot het besluit, om den krankzinnige zoo dik mogelijk te kleeden; men gaf hem een bed, deksel, onderscheidene bossen stroo, verwarmend voedsel en heete waterkruiken, door welk een en ander men vertrouwde, hem tegen alle nadeelig werkende felle vorst te kunnen behoeden. — Zoo doorstond de krankzinnige dan ook, zonder eenig blijkbaar letsel, de buitengewone winterkoude van den 9den Januarij ll tot den 19den Januarij daaraanvolgende. In den morgenstond van den 20sten Januarij ll. werd hij, geheel onverwacht, dood gevonden! — Nu verspreidde de alles steeds vergrootende faam de mare van het ijzingwekkend doodvriezen des ongelukkigen krankzinnige. Niettegenstaande [illegible] tot zorgvuldige nasporing van de ware doodsoorzaak, [illegible] van onschuld als van schuld, bepaalde zich de lijkschouwing door twee plaatselijke deskundigen tot *uitwendige* bezigtiging, volgens welke zich geenerlei teekenen van eenen *gewelddadigen* dood vertoonden, zoo als de schouwcedul zich uitdrukt.

De eerste, en de beslissendste van alle mogelijke vragen, die elken beschuldiger hier behoort voor te stellen, is derhalve deze: Is het bewezen, dat de plotselijke dood van dezen krankzinnige, als gewrocht, moet toegeschreven worden aan *bevriezing*, als naaste oorzaak? Of met andere woorden: kunnen krankzinnigen, te midden van buitengewone felle vorst, niet plotseling sterven aan eene geheel *natuurlijke* oorzaak zonder *doodvriezing*? Was daarom de *lijkopening* hier niet het eenigst doelmatig middel, om hieromtrent het vereischte licht voor de strafgeregtigheid te ontsteken?

Thans bestaat er geen bewijs van het aanwezen van eenen onnatuurlijken dood; bij gevolg ook geene strafbare daadzaak; en deze behoort toch vooral met voldoende zekerheid uitgemaakt te zijn, eer men den *dader* van het strafbaar misdrijf gaat opzoeken. — Dat allerjammerlijkst omkomen van dien ongelukkigen, doodgevroren krankzinnige, waarvan de burgemeester in een openbaar dagblad gewaagt, en hetwelk hij in een jammerend proces-verbaal, jammerlijk, met louter vooronderstellingen, zoodanig verwart, dat een geoefend oog wordt vereischt, om schijn van waarheid te ontdekken, is derhalve, tot nog toe eene geheel onbewezen daadzaak, waarover het nu afgeloopen regterlijk onderzoek zelf geen het minste licht heeft verspreid, veel min de beschuldiging van eenen blijkbaar vooringenomen, zoo niet partijdig gestemden burgemeester.

Het tweede hoofdpunt, met hetwelk hij den vader van den krankzinnige bij een, door gebrek aan onderrigt, reeds tegen hem opgewonden publiek tracht te beschuldigen, is de onwil van den vader, om zijnen ongelukkigen zoon te hulp te komen. Deze onwil was *alleen*, en *geheel alleen*, *de oorzaak*, zegt de beschuldiger, dat de krankzinnige niet is geplaatst in een zinneloozenhuis te 's Bosch! — Maar een *natuurlijke dood kan* [illegible] den ongelukkige zoo wel overvallen, als in het vaderlijke [illegible]. Doch aangenomen, dat zijn dood eene *geweldige* afbreking geweest zij van den draad zijns levens, door felle vorst, waar is dan *het bewijs* van dien, zoo openlijk hooggelaakten, vaderlijken onwil? ... Dat bewijs moet, volgens den beschuldiger, in zeker familie-contract schuilen, hetwelk de gedienstige burgemeester zelf heeft gelieven te ontwerpen. — Maar de inhoud van dat familie-contract wordt door den beschuldiger niet opgegeven; en geen beschuldiger toch kan blind, onderworpen geloof vergen, zonder bewijzen? .... De beschuldigde zal, om de kortheid te betrachten, hier slechts een enkel artikel van dit zoo hoog geroemd familie-contract opgeven, hetwelk onder anderen bepaalde: dat de vrouw van den krankzinnige, ofschoon de echt kinderloos was, *al* de opkomsten van hun vermogen zoude genieten; zij zoude dus geenen cent voor haren ongelukkigen man bijdragen. — De kosten, tot zijn onderhoud in een krankzinnigen-huis noodzakelijk, moesten gevonden worden uit de helft der opbrengsten van den post van adsistent-bakenmeester, welke betrekking de krankzinnige vroeger waarnam: het dan nog ontbrekende moest de vader aanvullen! Deze vond zich als huisvader hierin bezwaard; te meer, daar hij voor nog vier dochters te zorgen had; doch hij onderwierp zijne bedenkingen aan een' algemeen geachten en te regt beroemden Gelderschen [illegible] Mr. J. H. DE [illegible] te Arnhem, die den vader ongehoord [illegible] om zich bij dat bedoelde familie-contract zoo [illegible] te [illegible]. De vader moest *vrijwilligen* bijdragen blijven tot noodige kosten voor zijnen zoon, iets, hetgeen niet alleen nooit is geweigerd, maar deze zoogenaamde onwillige vader heeft, behalve andere zeer aanzienlijke offers, aan familie-belang gebragt, zelfs aan de vrouw des krankzinnige, naar zijne berekening, eene som van wel vijf honderd gulden uitgekeerd! — Trouwens, niet alleen deze daadzaak, met zoo vele anderen, bewijst de liefde des vaders voor zijnen ongelukkigen zoon, maar *al* de gehoorde getuigen, ten getale van *een en dertig* personen, hebben, bij het geregtelijk onderzoek, de eenstemmige verklaring afgelegd van de goede vaderlijke behandeling, welke de krankzinnige steeds heeft ondervonden. — Doch, behalve de ware inhoud van het bedoeld familie-contract, heeft de burgemeesterlijke beschuldiger nog eene andere, hier zeer gewigtige, omstandigheid verzwegen, te weten: dat deze, volgens hem, zoo onwillige vader nu reeds, sedert het begin van December 1837, werkzaam was, naar aanleiding van den raad, reeds door den heer Mr. J. H. DE KEMPENAER hem medegedeeld, en door zijnen naderen raadsman volledig goedgekeurd, *niet de regterlijke interdictie* van zijnen krankzinnigen zoon, die immers, volgens de wet, vereischt wordt, alvorens de krankzinnige in een daartoe bestemd gesticht mag opgenomen worden. Is het nu de schuld van den vader, dat, onder de vervulling van al de zeer omslagtige, hiertoe vereischte, formaliteiten, de natuur eenen buitengewoon strengen winter voortbragt, die mogelijk eenen nadeeligen invloed op het reeds zoo diep geschokt zenuw-gestel van den razend krankzinnige heeft uitgeoefend, zoodat de ongelukkige er eindelijk onder is bezweken? Betreuren wij, in plaats van het lijden van eenen goeden, hartelijken vader, door openbare beschuldiging, te bezwaren, liever, met den menschlievenden geneesheer, Dr. SCHELTEMA, het wezenlijk, helaas [illegible] gevoelig gebrek aan een doelmatig ingerigt lokaal, om, vooral razend krankzinnigen, al ware het enkel voorloopig, hangende het regterlijk onderzoek, veilig te kunnen bewaren; want dat de overheid hier gewigtige pligten te vervullen heeft, dit getuigde reeds, sedert jaren, de beroemde hoogleeraar in de geneeskunde te Pavia, J. P. FRANCK, in zijne geneeskundige staats-regeling (1), en dit gebrek zoude den vader reeds voor alle schuldig verzuim moeten vrijwaren, ook dan, wanneer hetzelve anders bleek hier als toerekenbaar, daadwerkelijk te bestaan. Hoeden wij ons vooral eenen onschuldigen huisvader, wiens geweten gerust is door innig bewustzijn van wel volbragten pligt, aan openbare verachting bloot te stellen; eene verachting, die bij den, voor de lijdende menschheid zoo edel ijverenden geneesheer, SCHELTEMA, reeds doel heeft getroffen; zoo als blijkt uit het mengelwerk der *Arnhemsche Courant* van den 27sten Februarij ll.; want, behalve dat

---

(1) 4de deel, eerste stuk, bladz. 147, naar den derden Hoogduitschen druk vertaald, en met aanmerkingen vermeerderd, door H. A. BAKE, [illegible] den, 1793.

zulk eene gewaagde openbare beschuldiging, *buiten ambtelijke verpligting*, door misbruik der edele drukpers gedaan, lijnregt strijdig is met de christelijke liefde: *doe niet aan een ander, hetgeen gij niet zoudt willen, dat u geschiedde!* loopt men nog gevaar van tegen een artikeltje van ons strafwetboek te stuiten, hetwelk elke aantijging van eene daad, die ons de minachting onzer mede ingezetenen berokkent, als laster beschouwt, zoo lang men door geen *regterlijk vonnis* de waarheid van de aangetijgde daadzaak kan bewijzen. (2)

Nijmegen, den 27sten Februarij 1838.

Op verzoek van A. RIJKEN, bakenmeester te Druten. Zijn verdediger,

E. F. J. VAN DEN GHEIJN,
Pract. Advocaat.

(2) Men zie art. 367 en 368 van het Strafwetboek.

Correspondentie.

Wij danken de inzender van het artikel: *Bevriezen van eenen gedetineerden in het huis van arrest te Amersfoort*; hetwelke zal zoo spoedig [illegible]

Burgerlijke Stand.

TE ARNHEM:

Gehuwd: 28 Feb. D. Berger met D. ter Maat. — J. Schmidt met D. C. Egner.

Bevallen: 23 Feb. J. Goedings, geb. Derksen, D. — 24 Feb. M. C. Goozen, geb. van Galen, D. — H. Magendans, geb. Verhaaff, D. — 25 Feb. M. E. Perquin, geb. Herlé, D. — 26 Feb. E. Breuker, geb. Stientens, Z. — H. Holthuis, geb. Berendsen, Z. — 27 Feb. J. Gerritsen, geb. Bemener, D. — H. Boeckstart, geb. Angenent, D. — J. G. Geurts, geb. Trampi, Z. — 28 Feb. M. Wijnants, geb. Nas, Z. — W. Schreier, geb. [illegible], Z. — J. Velthuijsen, geb. van Anholt, [illegible] — 1 Maart. T. Rijnten, geb. Hendriks, Z. en D.

Overleden: 22 Feb. D. de Geest, 71 j. — 25 Feb. H. Lelieveld, 60 j. — 26 Feb. Doodgeb. Z. van P. F. Pfanstiehl en H. Meulenbroek. — 27 Feb. Doodgeb. Z. van J. M. Jansen en S. van Essen. — H. van der Kolk, 38 j. — 28 Feb. D. Rosveld, 59 j. — F. O. van der Sluis, 1½ j.

Recapitulatie over de maand Februarij:

Gehuwd: 6 paren.
Geboren: 53: mannelijk geslacht 29, vrouwelijk 24.
Overleden: 17: » » 9, » 8.
Doodgeboren: 7: » » 6, » 1.

Gehuwd: in de maanden Januarij en Februarij 18 paar.
Geboren: » » » » » 77 kinderen.
Overleden: » » » » » 56 personen.

Waterhoogte voor Keulen.

27 Februarij; 20 voet, 1½ duim.

Waterhoogte te Arnhem.

Den 1 Maart. 4 El 4 Palm 4 Duim; gewassen 48 Duim gevallen 0 D.
Den 2 Maart. 4 El 3 Palm 8 Duim; gewassen 0 Duim gevallen 6 D.

Advertentiën.

Op heden overleed, tot mijne innige droefheid, in den ouderdom van ruim 70 jaren, mijn hartelijk geliefde Echtgenoot, *C. FORTUIJN*, *Predikant bij de Hervormde Gemeente alhier.*

[illegible] den [illegible] Februarij 1838.

R. H. HOLTKAMP,
Wed. C. FORTUIJN.

Vrienden en bekenden gelieven deze algemeene, ook voor bijzondere kennisgeving aan te nemen.

Ons geliefde jongste kind, *FRANÇOIS OLWALD*, werd ons heden op het onverwachts door den dood ontnomen.

ARNHEM, [illegible] Februarij [illegible] SLUIS [illegible]

† § † Men is voornemens [illegible] den 10den Maart 1838, des avonds te 6 uur, in den *Stads-Doelen*, te *Amersfoort*, in publieke veiling te verkoopen:

1°. Eene kapitale BOERENHOFSTEDE, genaamd *het Bosch* of *half Neuderamsgoed*, bestaande in BOERENWONING met ACHTERHUIS en STALLING voor Paarden en Koebeesten, nieuw getimmerde TABAKS- en BOUWSCHUUR, en verdere Getimmerte, benevens TABAKS- BOUW- en WEILANDEN, BOSSCHEN en STEEGEN, groot te zamen 13 Bunders, 77 Roeden en 70 Ellen; gelegen in de Buurtschap *Veenhuizen*.

2°. Een perceel WEILAND, het *Oude Land* genaamd, groot ruim 2 Bunders gelegen in den *Arkemheenschen Polder*.

3°. Een perceel allerbest TABAKSLAND, genaamd *Hasseman*, groot 2 Bunders, 13 Roeden en 20 Ellen, met eene geheel nieuwe getimmerde TABAKSSCHUUR, groot 10 gebinten; benevens mede nieuw gebouwde DAGHUURDERSWONING en anexe KAMER, gelegen op *Vetkamp*.

4°. Drie WONINGEN onder één dak, staande aan den *Koetsendijk*; alles onder *Nijkerk*.

5°. Eene *vierde portie* in een MALENHOEF, onder de gemeente *Hoogland*.

6°. Een WINKELHUIS en ERVE, geapproprieerd tot eene GRUTTERIJ, staande te *Amersfoort*, aan de Varkersmarkt, Wijk Br, No. 114; en

7°. Een PAKHUIS met anexe WONING, mede te *Amersfoort*, in de Koesteeg, Wijk Br, No. 169. Breeder bij Biljetten omschreven.

Nadere informatiën zijn te bekomen ten kantore van den Notaris *JOHANNES SCHIJVLIET*, te *Amersfoort*, [illegible]

† † † De Ondergeteekende haren APOTHEKERS-WINKEL aan den Heer *J. F. F. VAN PELT* overgedaan hebbende; bedankt hare geëerde begunstigers voor het zoo vele jaren in wijlen haren echtgenoot en haar gestelde vertrouwen, en recommandeert gezegden Heer *VAN PELT*, van heden af, bijzonder in hunne voortdurende gunst.

Arnhem, den 1sten Maart 1838.

P. M. VAN ROSSUM,
Wed. A. T. J. HUBERTS.

† † † De Ondergeteekende, den APOTHEKERS-WINKEL van Mejufvrouw de Wed. *HUBERTS* overgenomen hebbende, neemt de vrijheid, zich bijzonder in de gunst van een ieder aan te bevelen, kunnende men zich van eene goede bediening verzekerd houden.

Arnhem, den 1sten Maart 1838.

J. F. F. VAN PELT,
Apotheker.

§ † § Men verlangt, met 1°. Mei aanstaande, op een aanzienlijk Landgoed in *Gelderland*, een ONGEHUWDE TUINMAN, van de R. C. Godsdienst; bekwaam in het Broeijen, Snoeijen, Pooten en Planten, en tevens geschikt als WERKBAAS; in staat om van zijne vereischte kundigheden en zedelijk gedrag behoorlijke getuigschriften over te leggen.

Adres met gefrankeerde brieven aan den heer *WILKE*, Boomkweeker op het *Langewater*, bij *Velp*.

Uit de Hand te Koop,

TWEE uitmuntende, zware VETTE OSSEN, wegende te zamen 4000 halve Nederlandsche ponden. — Te bevragen en te zien bij de Weduwe *TEUNISSEN*, op het huis *Berlham* bij *Laag-Keppel*, gemeente *Doetinchem*, provincie *Gelderland*.

** Bij den Boekhandelaar en Boekdrukker *H. LAGERWEY*, te *Dordrecht*, is heden in het licht verschenen No. 2, van:

EUROPA,

Verzameling van uit- en inlandsche Letterbrugten ter bevordering van wereldkennis en aangenaam onderhoud.

Inhoudende:

Finland, Finsche Taal, Spreekwoorden en Gnomen. — [illegible] en Klein-Russische spreekwoorden, enz. (*medegedeeld door den heer* KAREL SEDERHOLM, *Evang. Predikant nabij Moskou.*) — De Toverdrank, *eene Legende*. — De Togt naar den Montblanc in Zwitserland, *met eene plaat*. — De Gamin van Parijs. — [illegible] in Frankrijk. — De Teêrgevoelige. — [illegible] Fymelaar. — Kwade oogen om [illegible] in Portugal. — De heilige Sakramentsdag. — De kinderen van EDUARD, *met eene plaat*. — De anonime Geleider. — De Republikeinsche bekwaamheden. — Wat is een Gentleman? — Onmenschelijkheid. — De oude Knevelbaard. — Een voorbeeld van schielijke vergiftiging door Brandewijn. — Het overzetters-geregt. — Weldadigheid van wijlen de gravin van St. Leu.

Dankbaar voor den ruimen bijval, welke dit Maandwerk reeds ten deele is gevallen, zoo beheeft [illegible] keningsprijs blijft dus [illegible] versierd met 24 platen, die alzoo vier fraaije Boekdeelen zullen opleveren, bepaald op *f* 10.

NB. No. 1 en 2 zijn in elken Boekwinkel ter bezigtiging verkrijgbaar gesteld.

** Bij *J. C. MEIJER*, te *Arnhem*, is gedrukt en verzonden: BERIGT VAN INTEEKENING, op den *Nederlandschen Briefsteller*, of *Aanleiding tot het briefschrijven en andere schriftelijke opstellingen voor alle omstandigheden des maatschappelijken levens*, bewerkt naar de Hoogduitschen van ADELUNG en [illegible], door *L. F. GEERLING, gep. Kapitein, Onderwijzer in de Wis-, en Krijgkunde en Talen*. Men zie verder van dit nuttig en onmisbaar werk, den inhoud, in het alom verzondene berigt van inteekening, bij de voornaamste Boekhandelaren voorhanden.

Te Arnhem, bij C. A. THIEME, Boekdrukker.